

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Impedimenta

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

Caput IV. De affectione menti dominante.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55524](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55524)

CAPUT IV.

DE DOMINANTE AFFECTIONE.

Aperitis asceseos Magistris ju-
re hæc pestis (quæ vulgari
voce passio prædominans
appellari consuevit) inter
præcipua virtutis solidæ impedimenta
numeratur, illique *draconi magno ac-
ruso* assimilatur, qui, *habens iram ma-
gnam, persecutus est mulierem* illam à S.
Joanne in sua Apocalypsi depictam.
(a) Nam etiam dominans menti af-
fectio animam crudeliter vexat, per-
petuò insectatur, & coronata tyran-
nide premit, tristissimasque in ea stra-
ges identidem patrat. Hæc enim est
ille *fortis armatus*, qui ita *custodit
atrium suum*, ut rarò *fortior eo super-
veniens eum vincat*; (b) cùm ejus no-
tæ inimicus sit, quo non nocentior
alter, nec sævior. Id autem ut cla-
riùs

(a) Apoc. 12. v. 3. & seq.
v. 21.

(b) Luc. 11.

rius pateat, I. ostendam ejus nocendi vim, II. proponam ejus detegendi artem.

§. I.

*Dominantis affectioris summa
nocendi vis.*

I. **I**nprimis ejus nocendi vis est *uni-*
versalis; nam omnia universim, Est hostis
universalis.
 & omnes dira rabie aggreditur. Ne-
 mo quippe mortalium est, quantum-
 vis perfectus, suis quem insidiis non
 appetat: nullum vitæ genus aut con-
 ditio, cui suum virus non afflet. Dein
 non est locus, quò non penetret: non
 virtus, cui bellum non moveat: nul-
 lum est opus adeò sanctum, cujus vel
 initium, vel saltem finem, aut me-
 dium asperfa labe non corrumpat: ubi-
 que se insinuat: nullam inferendæ cla-
 dis occasionem negligit. Omnium de-
 nique, quæ animam foedant, noëvo-
 rum: maximarum, quæ orbem in-
 undant, ærumnarum infelix fons est
 & origo.

Verbô : ejusmodi vehemens ac rerum potens cordis commotio non solum vitiat omne bonum, sed insuper creat omne malum; non est noxa, cujus mater, nutrix, aut patrona non sit. Quin imò nec dæmon (id quod notari speciatim cupio) imò nec dæmon, licet stygia accensus fame, diu noctuque, *tanquam leo rugiens, circumeat, quærens, quem devoret*, (c) nocere nobis posset, nisi illa, tectè colludendo, nos proderet. Tanta tamque universalis ejus nocendi est vis. Singula depromptis ex S. Codice factis dilucidemus.

i. Primò non est hominum genus, quod hæc lues non infestet. Vel ipsos Servatoris discipulos eò impulit, ut inter se ambitiosi contenderent, *quis eorum videretur esse major?* (d) Ipsum, de se nimium præsumentem, Petrum reddidit perjurum. Proprio judicio plus justo deferentem, Thomam effecit incredulum. Judam argenti nimis cupidum eò adegit, ut ex

Aposto.

(c) 1. Petr. 5. v. 8. (d) Luc. 22. v. 24.

Apostolo in proditorem, homicidam
& orci titionem degenerarit.

In summa: nec principum throni,
nec præfulum peda, nec pontificum
thiaræ à pestiferis ejus insidiis immu-
nes sunt. Sub ipsa etiam veste religio-
sa non rarò abdita delitescit. Adeò
nulli mortalium hæc pernicies parcat;
cùm nemo unus in orbe sit, cui pra-
va quædam affectio non dominetur,
vel saltem imperitare non tentet.

2. Præterea nullus est locus adeò
sublimis aut sanctus, quo impudens
hæc lena non irrumpat. Cum Helio-
doro in ipsum Solymæ templum, the-
sauros direptura, profiliit. (e) Cum
Jeroboamo ipsum altare in Bethel pro-
fano pede calcavit. (f) Cum Ozia ip-
sum *thuribulum*, ut adoleret incensum, fa-
crilega manu arripuit. (g) Quin imò
in ipsum usque cœlum *super astra DEI*
rebellis ascendit; ubi cum Lucifero
similis altissimo esse, & in monte testa-
menti

(e) 2. Mach. 3. v. 23. (f) 3. Reg. 13. v. 1.
(g) 2. Paral. 26. v. 19.

menti in lateribus Aquilonis sedere, superba contendit. (h)

Inde verò in præcepta acta, ipsam postmodum Christi sanctitatem (furore caudicem agente) gravissimorum scelerum postulavit; dum eundem ut potatorem vini, populi seductorem & everforem Templi publico in foro accusavit, traduxit, infamavit. Adeò locus est nullus, quò non irrepat: sanctitudo nulla, quam maledico dente non laceffat: virtus nulla, quam inficere aspersa fuligine non nitatur hæc tartari progenies.

3. Nec his contenta, maximorum insuper, quæ orbem corruerunt, criminum tristissimarumque calamitatum infelix causa est & scaturigo. Hæc enim Italiam Vandalis, Mauris Hispaniam, Asiam Turcis diripiendam prodidit, & ferro tradidit flammisque depopulandam. Hæc Græciam & Angliam à centro unitatis diro schismate separavit. Hæc Cainum ad Fratris necem,

---

(h) Isa, 14. v. 13. & 14.

cem, Davidem ad adulterium, Salomonem ad idolorum cultum, Jezabellem ad Nabothi lapidationem, Herodem ad infantium cædem duxit, impulit, præcipitavit. Imperans eorundem animis malevolentia, ambitio, luxuria, avarities horrenda hæc monstra progenuit.

Dominans Jacobi natis invidia erat illa *fera pessima, qua devoravit Joseph,* (i) & patrem ingenti luctu prostravit. Dominans Aaroni timor fuit ille nefarius artifex, qui *opere fusorio fecit vitulum conflatilem, quem adoraverat* Israël. (1) Dominans Pharisæis livor, Sacerdotibus odium, Pilato respectus sacrilegus ille carnifex fuerat, qui Christum duos inter latrones medium è cruce suspendit. Verbò: ut paucis complectar omnia; imperitans hæresiarchis superbia, dynastis libido, curionibus intemperies, religiosis tepor, Europam hæresibus, miseris regna, paræcias offendiculis, religiones defectionibus implevit, afflixit, funestavit.

(i) Gen. 37. v. 33. (1) Exod. 32. v. 4. & 8.

stavit. Inde jam, hujus mali universalem nocendi vim dimetiaris, licet, utpote à cujus malignitate status hominum nullus, virtus nulla, aut locus sat tutus est ac immunis, cui subdola orcino rictu non inhiet.

Et tamen, ô futurorum improvide! & tamen hoc monstrum tuo in corde non solum quietè nidulari, sed & impunè leges tibi dare permittis; quamvis magistra experientia doctus, inflicta tibi vulnera, illataque ab eodem damna ipse sentias, lugeasque. Verùm edic, quousque tandem impio huic dominatui famulum subdes colum? quamdiu adhuc tam vili tyranno noxiam adeò servitutem servies? quousque feres, ut appetitus rationem, servus dominam, *filium ancillæ filium liberæ* tam iniquo mancipatu premat; utque *is, qui secundum carnem natus est, persequatur eum, qui secundum spiritum?* (m) Age ergo, martios in æstus exardesce. Memento, quia *non sumus ancilla filii, sed liberæ*; & tandem

---

(m) Gal. 4. v. 29.

dem aliquando excute, & solve jugum
ejus de cervicibus tuis, (n) ut tristi hac
tyrannide exemptus, fruaris libertate,
qua Christus nos liberavit. (o)

O Domine! qui liberasti Daniele
de lacu Leonum, (p) eripe me quoque
à prava motione mihi dominante;
cùm hæc omni tygride sævior sit. Da,
ut perfecto odio oderim, (q) & nunquam
cicuranda aversione detester hanc ma-
lorum Lernam. Hæc est enim illa (id
tua luce illustratus, nunc clarè agno-
sco) hæc, inquam, est illa à Daniele
conspecta in visione noctis, bestia terri-
bilis & fortis nimis, dentes ferreos ha-
bens magnos, quibus omne virtutis ro-
bur comedit, comminuitque, & reliqua
pietatis semina pedibus suis proterva
conculcat. (r) Proin cœlestes, quæso,
suffice vires, queis roboratus, huic
tam exitioso hosti bellum victricibus
armis ita inferam, ut & ego olim me-
rear stare inter eos, qui vicerunt bestiam,
haben-

(n) Gen. 27. v. 40. (o) Gal. 4. v. 31.
(p) Dan. 6. v. 27. (q) Psal. 148. v. 22. (r)
Dan. 7. v. 7.

habentes citharas DEI, & cantantes canticum agni. (s)

II.
Subdolos,
& pertinax;

II. Præterea modus, quo perniciosus hic adversarius nos impugnat, valde callidus est, ac summè pertinax. 1. Instar Vertumni varias induens formas, & virtutis larva se tegens, nunc zelum se esse, modò charitatem, nunc discretionem mentitur. Profusionem, ambitum, lasciviam, fordiciem, iram & alias hujus furfuris noxas libertatis, justitiæ, urbanitatis, temperantiæ, magnanimitatis pallio vafre obnubit; scque *transfigurans in angelum lucis*, (t) intellectui ut licitum depingit, quod tamen ipse in aliis ut vitium damnat. Et quamvis voluntatem crudeli tyrannide per invia & devia impotens rapiat, ac animæ subdolum proditorem alter Sinon agat; tamen amicam se ac innoxiam miris artibus fingit. Quin ipsam quoque rationem ita infatuare novit, ut etiam ea subin, quæsitis coloribus, illius oblinere foeditatem, ac malitiam tutari, cæca labore.

Hujus

(s) Apoc. 15. v. 3. (t) 2. Cor. 11. v. 14.

Hujus fraudulentiae monumenta in sacris paginis obvia passim occurrunt. Unum vel alterum delibasse sufficiat. Cogitabat *Nabuchodonosor Rex omnem terram suo subjugare imperio*; cumque nationes exteræ omnes uno animo contradicerent, indignatus juravit per thronum & regnum suum, quod defenderet se de omnibus regionibus his. (u) En! quàm altum impudentiæ gradum imperans affectio non conscendat, si liberè dominari sinatur. Ambitiosus ille regnorum helluo injustè alios ipse impugnabat, & tamen se laceffitum conqueritur. Ille jubet incolas omnes occidi, omnia sata succendi, omnes arbores & vineas incidere; (x) & cum ipse hæc agat, cogi se jurat, ut defenderet se; licet à nemine nec hilo fuerit læsus. Insaturabili suæ ambitioni & cruentæ rapacitati justæ sui tutelæ titulum obtendit. Injustissima aggressio æqua illi defensio fuit. Quod manifestum fuerat scelus, regalis illi virtus erat. Adeò vafre imperans motio illudere, ac vulpinari novit.

Pars I.

L

Huic

 (u) Judith. 1. v. 7. & seq. (x) ibid. v. 17.

Huic simile factum in libro Numerorum legere est. Ibi surrexerunt contra Moysen Dathan & Abyron, aliique filiorum Israël ducenti quinquaginta viri, omnes proceres synagoga. (y) Ratio rebellandi teste Ecclesiastico livor erat & ira; nam propter invidiam circumdederunt illum & in iracundia. (z) Hæc duo monstra in eorundem animis sceptrum rotabant. Et tamen his æquitatis cecursum illinunt, iniquum, quem Moyses sibi arrogaret, dominatum prætexentes. Quod impia seditio erat, zelans ipsis religio fuit.

Ananias conscia uxore sua fraudavit de pretio agræ à se venditi, & afferens solùm partem quamdam, ad pedes Apostolorum posuit. (aa) Et en! quod turpe mendacium fuerat & sordidum proprietatis vitium, illi sapientem curam & futurorum providam sollicitudinem interpretabantur. Judas suam ex avaritia natam indignationem, qua Magdalenam, ob infusum Christi pedibus unguen-

---

(y) Num. 16. v. 2. & seq. (z) Eccli. 45. v. 22. (aa) Act. 5. v. 2.

unguentum, reprehendit, misericordiae velo palliavit, dicendo, *potuisse venundari, & dari pauperibus.* (bb) Furandi cupiditatem pauperum amorem appellabat. Nempe adeò callidè subdolus hic hostis virtutem mentiri novit, ac pietatis larva noxias fraudes occulere, ut acuto sit opus oculo, quo doli detegantur.

2. Nec minor hac vafricie illius quoque, qua nos usque impugnat, pertinacia est. Hujus nobis vestigia Jonas Propheta in se expressa reliquit. Inordinatus proprii honoris amor ejus animum altè infederat. Timor perdendæ, aut minuendæ saltem famæ, nî prædictioni eventus responderit, eum compulit, *ut fugeret in Tharsis à facie Domini,* qui jussit eum ire in *Niniven civitatem grandem, & predicare in ea.* (cc) At ecce! vindex Nemesis passibus æquis fugientem insequitur. *Fit tempestas magna in mari: cadit fors super Jonam: mittitur in mare: deglutitur à pisce: post triduum ab eodem denuo*

L 2

evomi-

(bb) Matth. 26, v. 9. (cc) Jon. 1, v. 2, & 3.

evomitur in aridam. Quis hinc non iudicasset, eum jam sapere doctum, mox citato gradu volaturum *in Niniven civitatem magnam, & predicaturum in ea predicationem, quam Dominus fuerat locutus ad eum?* Et tamen, (vah! pervicacem pravæ affectionis morbum) & tamen non prius illuc concesserat, nisi postquam *factum est verbum Domini ad eum secundo.* Tunc primum *surrexit Jonas, & abiit in Niniven.* (dd)

Nec hinc stitit obstinatum animi malum. Iterato assultu suam exeruit nocendi vim. Cùm enim Ninivitæ ejus hortatu permoti, essent *conversi à via sua mala, & misertus eorum DEUS, urbem non subverteret, afflictus est Jonas afflictione magna, & iratus est adeò vehementer, ut petiverit animæ suæ mori, & dixerit: Domine tolle, queso, animam meam à me; melior est enim mihi mors quàm vita.* (ee) Superi! quæ, obsecro, causa tanti mœroris exstiterat? Audiat terra, & imperitantis appeti-

---

(dd) Jon. 3. v. 1. & seq. (ee) Jon. 4. v. 1. & seq.

petitûs pervicaciam admiretur. Ratio haud alia fuerat, quam eadem nimia, ut ipse Jonas fatetur, (ff) propriæ existimationis cura, qua doluit ob non secutam, quam prædixerat, civitatis ruinam falsum modò se vatem audire.

Vah! indomitum hujus pestis virus, quod neque per tumidos æquoris fluctus, neque per projectionem in mare, nec per vivum in ceto carcerem expelli poterat, ac sanari. Quin imò Domino sibi dicenti: *putásne, bene irasceris tu?* reponere est ausus: *bene irascor ego usque ad mortem.* (gg) Videlicet verissimum est illud S. Augustini effatum: *nulli irascenti sua ira videtur injusta.* (hh) Usque ad eò pertinaciter prædominans passio intimis inhæret fibris, ut etiam efficacissima, quæ ei curandæ adhibentur, non rarò eludat pharmaca.

Nempe mandatrix hæc motio eo ex agmine hostis est, qui nec ceden-

L 3

do

(ff) Jon. 4. v. 2.
(hh) Epist. 100,

(gg) Jon. 4. v. 9, & seq.

do emollitur, nec blanditiis mitescit, nec annis enervatur: qui ex ipsis, quas retulit, plagis vires & incrementa capit: qui centies victus, millies ad pugnam redit: quocum lucta non nisi cum vita finitur; imò nunquam periculosius cum eo, quàm in ultimo agone decertatur; cùm illius operâ tunc dæmon utatur, ut in assuetum nos vitium facilius propellat. Quis ergò insidiatorem tam universalem, subdolum, & pertinacem non execretur?

III.
*Et tamen
amatus.*

III. Et tamen (quis non ingemiscat?) is ipse est, quem tenerè fovemus, & perditè tutamur: cujus notitiam acquirere, & fraudes detegere, simulata cæcitate, subterfugimus: à quo decipi, vinciq̄ue gaudemus: à quo inflicta nobis vulnera etiam amamus. Quin oculos insuper claudimus, ne videant præcipitia, in quæ incautos nos hæc perniciës inducit: aures obturamus, ne audiant remordentis conscientiæ latratus, & internam Numinis vocem percipiant, qua discriminis admone-
mur.

Et

Et hoc est, quod ejus debellandi difficultatem, nostrique periculi magnitudinem tantopere auget. Antagonista enim, qui placet, & diligitur, nunquam seridò laceffitur? leni semper brachio feries, cuius interneccionem times. Nempe similes sumus ægroto, cui morbus in deliciis est; qui non nisi dulcia, licet parùm salubria, admittit medicamenta, mallens cum suavisibus ægrotare, quàm per amara sanari. Interea malum altiores semper radices agit, firmatoque robore, suum quotidie dominatum profert; contra verò indies voluntas languidior, gratia debilior redditur.

Inde patet, quanta sit necessitas, hoc monstrum sine mora in apricum producendi, & continua castigatione domandi. Id enim nî feceris, nullos facies in virtute progressus: veteri semper limo infixus hærebis. Proin generosa surge in ausa, bellum denuncia, arma expedi, classicum insona, *quis ut DEUS?* militaris tibi tessera sit. Age, noxias quid moras nectis? . . . .

Sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius; (ii) id coelum jubet. Post concupiscentias tuas non eas; (ll) id ratio vetat.

Excute igitur impiū tandem dominatū jugum, ac animam debitæ libertati restitue. Imperans hæc menti affectio *tortuosus ille coluber est, (nm)* qui, quò leniùs habetur, eò ampliùs favit; quò plus ei ceditur, eò magis insolescit: quò ferius, eò difficiliùs curatur; cū carcinoma fit, latiùs identidem serpens. Ergo ad rem, vindices exere vires, hodie adhuc securis ad radicem ponatur. Animosè incepisse, erit vicisse. Secus, *si præstes anime tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. (nn)*

Sit ergo ô fortissime DEUS spirituum universæ carnis! (oo) tua fretus gratia ego servus tuus vadam, & pugnabo adversus Philisthaum hunc. Et licet
ille

(ii) Gen. 4. v. 7. (ll) Eccli. 18. v. 30,
(nm) Job. 26. v. 13. (nn) Eccli. 18. v. 31,
(oo) Num. 16. v. 32.

ille ad me veniat in gladio & hasta & clypeo; ego veniam ad eum in nomine DEI exercituum. (pp) Nec prius infesta illi signa inferre desistam, donec superbus hostis cristas posuerit, & victus obedire didicerit. Tu Domine, virtus salutis mea, obumbra caput meum in die belli, (qq) ut post gloriosum certamen victor acie excedam.

§. II.

*Dominantis affectionis detegende
Ars.*

I. Porro methodum, viperinum hunc ^{I.} nidum excutiendi, docebunt sequentia. Quæ, ut planiora fiant, ^{Quid, & quotuplex sit animi motio?} prius breviter declarandum erit, quid, & quotuplex motio, seu (ut vulgus loquitur) animi passio sit? Hæc Doctori Angelico est motus sensibilis potentie appetitivæ (seu irrationalis animæ) ob imaginationem boni, vel mali proveniens. (a) Nam opinio boni movet ad ejus desiderium & amorem; opinio

(pp) 1. Reg. 17. v. 32. & 45 (qq) Psal. 129. v. 8. (a) 1. 2. q. 22. a. 3.

nio verò mali ad ejus odium & fugam. Eodem Auctore dantur in appetitu concupiscibili tres conjugationes passionum, scilicet amor & odium, desiderium & fuga, gaudium & tristitia. Similiter in irascibili sunt tres, scilicet spes & desperatio, timor & audacia, ac ira, cui nulla alia passio opponitur; & sub his omnes passiones continentur. (b)

Jam verò tria præcipuè celebrantur illecebrarum genera, quæ appetitus concupiscibilis (ut ajunt) solet amare, desiderare, & de iis præsentibus gaudere; nempe divitiæ, honores, delicia. Quæ ipsa etiam appetitus (ut vocatur) irascibilis sperat, audacter prestat, & de iis obtinendis subin desperat. Item tres numerantur miseriarum species, quæ appetitus concupiscibilis consuevit odisse, fugere, & de iis, si ingruant, tristari; nempe egestas, contemptus, dolores. Quæ pariter appetitus irascibilis timet; & ob ea, si depelli nequeant, irascitur.

II. Qui

(b) 1. 2. q. 23. a. 3. C.

II. Qui ergo cupit venire in notitiam affectionis animo imperantis, ei ^{II.} *Varia industria detegendi affectionem dominantem.* subjunctæ adhibendæ erunt industriae. Prima est, ut si quis tristiores se sentiat, aut solitò lætiores, sedulò inquirat, quodnam illud sit malum, ob quod intensius dolet; vel quodnam illud sit bonum, cujus causa vehementius gaudet. Illud enim incommodum, ob quod angitur, etiam timebit, fugiet, & odio habebit; ob illud quoque irascetur. Adeoque horum id affectuum origo erit.

Contrà verò blandimentum illud, quo quis delectatur, etiam desiderabit, adeoque & amabit, sperabit, & audacter prensabit; vel, si obtineri nequeat, de eo acquirendo desperabit. Igitur, quod consequens est, horum id motuum fons erit. Nam (ut docet S. Thomas) omnes cordis motiones solent *terminari*, seu ultimò desinere in *tristitiam*, vel *gaudium*. (c) Lætatur enim, si malum, quod fugimus, timemus, odimus, securi evadimus;

(c) 1. 2. q. 25. a. 1. C.

damus; aut si bonum consequamur, quod speramus, diligimus, optamus. Si verò illud effugere, hoc adipisci nequeamus, contristamur.

Proin solerter indagasse in illud, ob quod quis vel moerore deprimitur, aut lætitia effertur, efficax subsidium erit, retrogrado per reliquos affectus gressu detegendi passionem, quàm vocant, prædominantem. Ita ex. gr. qui de laudum encomiis, delatis honoribus, vel speciosis muneribus impensius exultat; aut ob sui despectum, vituperationem, aut ludibrium animo nimium dejicitur, facilè colliget, superbiam, usurpato temerè imperio, mentis clavum moderari.

Sic dum Jonas tristatur, quod Dominus Ninivitarum pœnitentiã placatus, prædictum à se, urbi excidium non intulerit; causa hujus tristitiæ fuerat nimia proprii honoris cura, ex superbia suam originem trahens. Contrà verò dum ob projectam ab hedera umbram valde lætatur, & ob eam
dein

dein exsiccatam vehementer irascitur, fons harum affectionum erat inordinatus sui amor, immoderatè de commodis gaudens, ac de molestiis dolens.

III. Alterum remedium est, ut diligenti examine perscrutemur, cuiusnam rei amor, vel odium, desiderium vel fuga, spes aut timor nos pelliciat ad comittenda illa peccata, quæ ordinaria confessionum nostrarum materia esse solent? an non cupido alicujus honoris, commodi, aut voluptatis? an non horror subeundi cujusdam laboris, molestiæ, aut contemptûs? . . . & facili negotio deprehendemus, plerumque nimiam curam propriæ existimationis vel conservandæ, vel augendæ: aut minùs ordinatum amorem cuticulæ ac commoditatum vitæ geminam scaturiginem esse, ex qua quotidiana piacula largo imperu profluunt.

III.
Remedi-
um alte-
rum.

Ex primo enim, nempe ex superbia emanat illa jactantia & ostentatio:
illa

illa alienæ famæ invidentia & obrectatio: ille ambitus, odia, rixæ. Ex altera, scilicet ex philautia, prorumpunt illa acediæ, libidinis, & gulæ vitia: illa mendacia, contentiones, murmura: illa furta occulta ac votorum violationes, nec non aliæ hujus geniminis viperæ, quæ omnia nimio ad gloriam & carnem affectui suam genesin debent.

IV.
*Subsidium
tertium.*

IV. Tertium ac primo affine subsidium est, ut attendamus, quam de re frequentius cogitemus: quam potissimum res anxios nos & timidos, lætos & cupidos, inquietos, tristes & turbidos reddat. Sic ex. gr. qui animo plerumque versat sensuum & corporis oblectamenta; vel quem timor invaletudinis, aut molesti muneris vehementius angit; aut quem aliorum defectus & mores sæpius turbant; indicium est, huic nimium sui studiosum amorem proprium dominari, per fas & nefas omnia incommoda averfantem, cunctisque commodis avidè nimis inhiantem. Contrà verò qui
non

non nisi applausus & honores somniat, quem successus disputationis ex. gr. aut concionis, vel alterius negotii nimis sollicitum habet; qui officia & loca minùs honorifica horret; huic ambitionem imperare palam est.

Quodsi dein ulteriùs nostra indagine perrexerimus, & promotò gradu ad singularia descenderimus, mox comperiemus, ex illa captandæ ab aliis vanæ laudis cupiditate tacito ortu scaturire famosam illam omnis boni perniciem, respectum nempe humanum cum suo timido orbis idolo: *quid dicent homines?* Ex illa verò illecebrarum, quæ sensibus blandiuntur, appetentia pariter pullulare noxiam illam in manè surgendo pigritiam, quæ ambo inveterati teporis, innumerorum per diem defectuum, ac gravium non rarò lapsuum foecunda mater consueverunt esse. Quod biceps monstrum cum plerumque sceptrigero dominatu animi throno insideat, ac propterea inter primaria virtutis solidæ impedimenta meritò recenseatur, in illud postmodum

dum singillatim calamum stringere constitui.

V.
Industria
quarta.

V. Quarta denique industria hunc latentem in herba colubrum in meridiem producendi consistit in eo, ut advertamus animum ad tacita quædam, queis se prodere solet, indicia. Nam i. instar aëris undique, semper, & in omnia toto se nisu intrudentis, etiam dominans affectio in omnes præcipuas saltem actiones seseingere, easque si non imperare, saltem promovere consuevit. Ubique se in sinuat: omnes eventus suum in commodum vertit: nullibi non, quo pacatur, invenit. Sic ex. gr. cujus cordi superbia consulari potestate præest, is in omnibus sibi mirè complacet: cuivis colloquio semper aliquid ad sui commendationem immiscet; ipsos errores dextrè suam in laudem detorquere novit: ipsa sui contemptione intumescit: in ipsa abjectione se erigit. Vel ipsi Servatoris discipuli eo ipso tempore superbierunt, quo superbos spiritus ex energumenis expulerunt,

runt, inaniter gloriando, quod etiam
dæmonia subjicerentur eis. (d)

2. In conflictu cum aliis animæ appetentiis affectio dominans semper supernatat; primas nunquam non tenet: huic motiones reliquæ omnes subdito famulatu servire coguntur: velut cerastes inter viperas perennem dominatum exercet. Pone tibi ob oculos hominem gulæ vitio deditum; licet id superbia honori: avaritia patrimonio: amor proprius sanitati repugnare, & adversari clamitent; tamen omnes furda aure à gastrimargo prætereuntur. Ventris ingluvies omnibus reliquis, relata victoria, palmam præripit.

Vix odium in Mardocheum Aman
ni pectus pleno jure infederat, mox
omnis auri fames, gloriæ cupiditas,
amicorum adulatio, uxoris blanditiæ
neglecta viluerunt; & *cum hæc omnia
habeam, (ingemuit miser) nihil me ha-
bere puto, quamdiu videro Mardocheum*

Pars I.

M

Judæ-

(d) Luc. 10, v. 17.

Judeum. (e) Imperans filio prodigo libertatis cupido, omnem patris & patriæ affectum, nec non periculorum timorem procaci pede calcavit. Suspicaus metus, ne regno exueretur, Herodem Aſcalonitam eò impulit, ut Romæ thesauros profunderet, Cæsariibus abjectè blandiretur, domumque redux uxorem, Aristobulum, propriosque filios parricidali dextra mactaret. Avarities, arrogantia, libido, caro & sanguis loco cedere debuerunt; cunctis prævaluit dominatrix animi ambitio.

3. Illam, quæ ad clavum sedet, mentis appetitionem mirè præ aliis fovemus, tutamur, & sollicitè excusamus. Potiùs cujusvis alterius, quàm hujus reos nos argui patimur. Si homini tumore inflato objicias, eum esse ebriosum, avarum, invidum, leniùs id feret. At si arrogantem voces, hìc ulceri ungues immittis, & stuppæ flammam. Mirum dictu! potiùs

---

(e) *Esth.* 5, v. 13.

tiùs alia omnia volet esse, quàm id, quod est.

Dein non rarò nostra *salus ex inimicis nostris est, & de manu eorum, qui oderunt nos.* (f) Nam si nostros nobis defectus exprobrando plerumque illum acriùs carpunt, qui reipsa chorum ducit. Attende proin, quodnam vitii genus in te alii vehementiùs crebriusque culpent; nec dubita, illud ipsum id esse, quod in affectuum republica Magistratum gerit.

Poterit insuper conscientiaè arbiter, postquam cordis nostri intima eidem fuerint plenè perspecta, utilem tibi hac in re navare operam, & digito indice primarium tibi vulnus detegere. Præterea, sicut *granum sinapis, licet minimum sit omnibus seminibus, tamen postea majus est omnibus oleribus, & fit arbor;* (g) ita quoque appetitùs regnantis non rarò modicissima sunt initia, & primordia in speciem levis-
sima; nihilominus ingens laboris com-
M 2 pendi-

(f) Luc. 1. v. 17. (g) Matth. 13. v. 31.

pendium fuerit, ad has minutas radices medicam securim ocyus apposuisse. Et hæc sunt præcipua dignoscendæ passionis, ut ajunt, prædominantis remedia; quibus si ritè fueris usus, imperans tibi vitium facili negotio deteges, detectumque eradicabis.

Age ergo, subsidio examinis particularis hodie adhuc principi appetentiæ bellum denuncia. Quò gravior erit ac diuturnior certatio, eò major te manet gloria, & illustrior corona. Si dignum DEO spectaculum est vir patiens, cum mala fortuna compositus; nil minùs erit cum indomitis motibus continuò luctans athleta; & si (ut ait Hieronymus) *grandis virtutis est, secum pugnare quotidie, & inclusum hostem, Argi (ut fabulæ ferunt) centum oculis observare;* (h) quod laudis, & gloriæ fastigium non merebitur ille? (verba sunt S. Laurentii Justiniani) *qui in se ipso, tanquam in excelsa residens rationali sede, omnem cordis familiam provida gubernatione castigat.*

Qui

(h) Epist. 8.

Qui huic passioni dicit: vade, & vadit: alii veni, & venit: atque servo corpori, fac hoc, & facit. (i) Enimvero homine majus quid, & æthereis Potestatibus affine meritò hunc esse dixerò. Igitur moras rumpe, arma expedi, hostem aggredere. Nec dicas cum Augustino: modò, ecce modò: . . . sine paululum: . . . ne fortè etiam apud te hoc modò & modò non habeat modum, & illud sine paululum, in longum eat. (1)

O Domine! qui imperas ventis & mari, (m) meæ etiam menti malaciam redde. En! cor meum æstuat quasi mare fervens, quod quiescere non potest. (n) Et est quasi regnum in se ipsum divisum, (o) quod subsistere nequit. Venit enim avaritia, & vendicat in me sibi sedem: jactantia cupit dominari mihi: superbia vult mihi esse rex: luxuria dicit: ego regnabo; detractio, invidia & iracundia certant in me ipso de me ipso, cujus ego potissimum esse videar. (p)

M 3

Et

(i) Lib. de casto connub. (1) Lib. Confess. c. 5. (m) Matth. 8. v. 26. (n) Isa. 57. v. 21. (o) Luc. 11. v. 17. (p) Bernardus Serm. 4. super missus est.

Et sic miser diversas in partes distractus, dum cuilibet servio, omnibus mancipor.

At fixum est, posthac cum Bernardo, quantum valeo, & ego resistam; renitar, quantum juvor. O Domine JESU! tibi me defendam; quia tui me juris esse agnosco. Veni ergo, Domine! disperge illos in virtute tua. Tu solus regnabis in me, quia tu es ipse Rex meus & DEUS meus. (q) Da, ut agnita dominantis mihi affectionis summa nocendi vi, tandem aliquando, adhibitis aptioribus industriis, eandem sedulò detegam, & conjuratis viribus extirpare contendam.

§. III.

De triplici errore in curanda dominantis affectione admitti solito.

Hucusque motionis animo imperantis noxiam vim ob oculos posui, ejus dignoscendæ subsidia in lucem

---

(q) Idem ibidem.

cem protuli, in idque multo conatu incubui, ut te ad inferendum illi bellum animarem, armaremque. At ecce! triplex inimicus piis se votis opponit, nempe 1. ignorantia mali, 2. desperatio curæ, & 3. neglectus aptiorum remediorum. Hi tres modò hostes viritim sunt debellandi, ut omnis obtentus dominans vitium impugnandi, penitus concidat.

I. Inprimis aliquos reperire est, qui nolunt intelligere, ut bene faciant: (a) I. Ignorantia mali. qui horrent venire in notitiam morbi, ne medelam adhibere cogantur: quibus ipsum etiam malum nihil est mali: defectus, quos alii passim in eis notant, soli ipsi ignorant; quin imò ita obscuratum est insipiens cor eorum, (b) ut rebelles rationi appetitus etiam asylo beent, & justitiæ clypeo tutentur. Ad illorum verba si attendas, nemo iis demissior, mansuetior, liberalior nemo; cùm tamen, oppositi his virtutibus, nævi in iis principatum obtineant. Illis si fidem habeas, nul-

M 4

lo

(a) Psal. 35. v. 4.

(b) Rom. 1. v. 21.

lo vitio magis carent, quàm quo maxime laborant: quod revera est ira, ambitio, avaritia, libido, invidia; id ab iis zelus, æquitas, parsimonia, levitas, religio nominatur. Et hoc primum est noxæ regnantis propugnaculum, scilicet affectata, ut ajunt, ignorantia mali. Unde fit, ut, cum morbus ignoretur, nec de medela provideatur; sicque ægritudo, novis indies incrementis aucta, omnem denique medicinam respuat.

Discute jam conscientiaæ tuæ fibras, & vide, an non etiam tu, reus cum sis, infontem te tibi met ipsi mentiaris? An non ab illa affectione, quæ tamen tibi reginae instar imperitat, immunem te judices, imò & jactes? vel si proditam suam dissimulare haud amplius queas, an non ei fictæ pietatis fucum inducas?

Age, lynceis oculis animi latebras excute, & explora, an non etiam tu certum quemdam murmurandi, alios culpandi, eisque detrahendi pruritum,
discip-

disciplinæ studium reputes? An non illam supra alios eminendi, naturæ dotes ostentandi, famamque captandi sollicitudinem, salutis alienæ, & DEI gloriæ zelum esse prædices? An non illam laborum fugam, commodorum appetentiam, molestiarum aversionem providam in curanda valetudine prudentiam nomines? & sic de aliis.

Ita si est, *mentita est iniquitas sibi.*
 (c) O miseri! quicumque id agitis, ah! *decipitis animas vestras,* (d) *fallentes vosmet ipsos.* (e) *Adhuc cæcatum habetis cor vestrum, & oculos habentes non videtis.* (f) *Verum hora jam est nos de somno surgere,* (g) tamque crassas ignorantia tenebras infusa luce dispellere. Proin hodie adhuc falso veri larvam, & malo boni pallium detrahimus; absterfaque omni cerussa, vitium solaribus radiis expositum, genuino obtutu contemplemur, ejusque detectam malignitatem totis viribus execremur.

M 5

II. Al-

(c) Pſal. 26. v. 12. (d) Jerem. 37. v. 8.
 (e) Jac. 1. v. 22. (f) Marc. 8. v. 17. (g)
 Rom. 13. v. 11.

II.
Desperatio
cura.

II. Alter inimicus, qui nostri capitalis morbi sanationem impedit, est curæ desperatio, quæ pusillo animo suam originem debet; sunt enim, quibus rebelles hi motus apparent esse *monstra quadam de genere giganteo, quibus comparati sibi locustæ videntur.* (h) Qui illud ipsum sibi occinunt, quod Saul Davidi: *non vales resistere Philisthæo isti, nec pugnare adversus eum, quia puer es; hic autem vir bellator est, ab adolescentia tua tibi dominari assuetus.* (i)

Quin imò, mutuato à SS. Patribus clypeo, suam hanc desidiam tutari conantur, objectando illud S. Cyrilli effatum: *fieri non potest, ut insitam carnis concupiscentiam eradiceamus.* (l) Nec non illud SS. Dorothei, Leonis, & Hieronymi, quorum hæc sunt verba: *haud possibile est omni carere passione.* (m) *Nullis illecebris commoveri, non est hujus vitæ.* (n) *Impossibile est, perturbationum*
in*iti-*

(h) Num. 13. v. 34. (i) 1. Reg. 17. v. 33.
(l) Lib. adversus Antropom. c. 1. in Beati mites.
(m) Dorothei. Serm. seu Doctr. 1. (n) S. Leo
Serm. 3. Quadrag.

ininitis carere quempiam. (o) His obtentibus ejusmodi vecordes animæ suam hac in re socordiam palliare contendunt.

Verùm enimvero ô boni! *cor vestrum phantasias patitur.* (p) Equidem his Patrum oraculis assentior & ego. Fateor cum S. Dorotheo: *haud possibile esse omni carere passione.* At notanda sunt pariter, quæ mox subjungit sensa: *non operari autem illas, hoc utique non impossibile est.* Profectò est, ut dicit, ait Bernardus: *velis, nolis, intra fines tuos habitabit Jebusæus.* At verò, licet is exterminari non possit, attamen subjugarì potest. (q) Licet *passiones totaliter non possint tolli,* (inquit Aquinas) *possunt tamen ordinari.* (r)

Nam (ut bene advertunt SS. Dorotheus, & Augustinus) *aliud est peccatum, aliud affectus:* (s) aliud sensus, aliud consensus. Jam verò commoveri teste Chrysofostomo, pravosque motus senti-

---

(o) S. Hieronym. in c. 69. Isaiæ. (p) Eccl. 34. v. 6. (q) Serm. 58. in cant. (r) 1. p. q. 95. a. 2, ad 3. (s) Dorotheus, loc. cit.

sentire, *malum non est; sed irrationabiliter commoveri, (t) iisque consentire, id crimen, hoc scelus est. Porro illud prius humanas vires excedere ultrò admittimus. At verò etiam hoc posterius easdem superare, hoc inficias imus. Licet enim Gentium Doctor Paulus queratur, se videre aliam legem in membris suis, repugnantem legi mentis suæ; (u) tamen alibi addit: castigo corpus meum, & in servitutem redigo. (x)*

Proin secundum mentem Chrystomi subigenda sunt, ac domanda nostræ à ratione magis alienæ ac belluinæ affectiones, earumque dominatus rationi committendus. At quomodo fieri potest, dicit aliquis, ut belluinam affectionem quis subigat? quid ais mi homo? (prosequitur idem S. Præsul) en! leones subigimus, eorumque animos cicures reddimus; & dubitas, an affectionum feritatem ad mansuetudinem possis traducere? ergone id efficere nequeas tua in anima, quod per-
ficis

(t) Hom. 6. de laud. Pauli. (u) Rom. 7. v. 23.
(x) 1. Cor. 9. v. 27.

ficis in bellua ratiocinationum experte? in anima, inquam, ratione prædita, DEI timore impulsa, divinis gratiis adjuta. Ne, quæso, hos prætextus & excusationes prætendas. Hæc Chrysoſtomus. (y)

Itaque confide in DEO, (z) & inde veniet auxilium tibi. (aa) Nam anima, ait Bernardus, innixa supra dilectum suum, iram, metum, cupiditatem & gaudium veluti quadrjugum quemdam animi currum bonus auriga reget, & in captivitatem rediget omnem carnalem affectum. Et quid ni? Nam possibile sunt omnia, innitenti super eum, qui omnia potest. O quantæ fiducia hæc vox est: omnia possum in eo, qui me confortat! Cum ergo omnipotentes sint omnes, qui sperant in eum, & omnia possibile sunt credenti; cur solus tu appetentiæ dominatrici curationem desperes? (bb) Itaque pusillanimes hæc diffidentis animi excute curas. Spera in DEO, (cc) & in eo cum Davide transgredieris murum. (dd) Ago.

(y) Serm. 2. in Gen. (z) Eccli. 11. v. 22.
(aa) Psal. 120. v. 1. (bb) Serm. 85, in Cant.
(cc) Psal. 42. v. 5.

(dd) *Agonizare pro anima tua, & usque ad mortem certa, & DEUS expugnet pro te inimicos tuos.* (ee)

III.
Neglectus
aptiorum
remedio-
rum.

III. Tertius adversarius, optatam impediens victoriæ palmam, est neglectus aptiorum remediorum ac genuinæ methodi, principale hoc vitium impugnandi. Res nobis est cum antagonista vaferimo, qui teste Ambrosio prius explorat nostra arma, & dein primum acuit sua tela. (ff) Prius omnium discutit consuetudinem, (Leonis Papæ oraculum est) ventilat curas, scrutatur affectus, & ibi causas querit nocendi, ubi quemque viderit studiosius occupari. Nam, ut sagax est, optimè novit, cui adhibeat astus cupiditatis, cui illecebras gula ingerat, cui apponat incitamenta luxuriæ, cui infundat virus invidia. Novit, quem morosè conturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat. (gg) Verbò: externas tentationes interiori animæ statui

(dd) Psal. 17. v. 3.

(ee) Eccl. 4. v. 33.

(ff) L. 1. de Offic. c. 4.
Nativ.

(gg) Serm. 7. de

rui dextrè accomodat, semperque modo magis periculoso ac debiliori ex parte eandem impugnat, ut eò faciliùs eam in ruinam præcipitem det. Talis ergo inimicus noster cùm sit, à nobis pariter aptior pugnandi methodus usurpanda, spicula magis idonea feligenda, efficaciora pugnae subsidia erunt adhibenda. Sunt autem sequentia.

I. Primum in eo consistit, ut ipsis appetituum initiis mox obsistas, eosque quamprimum ac rebelle caput in altum extulerint, herili dominatu ocyus reprimas, ac refrænes. Chrysofostomi hoc monitum est dicentis: *quando parvam animi perturbationem susceperis, ne eam neglexeris, quod parva sit; sed considera, quanta mala parere possit, nisi mox supprimatur.* Id quod paulò post apta similitudine declarat, ita disserens: *sicut enim, ait, si in domo parum aliquid stuppæ accensum viderimus, mox conturbamur, tumultum movemus, & ad sopiendum ignem utut modicum citè accurrimus; quia nempe non initium attendimus, sed ex initio finem funestas-*
que

que sequelas consideramus; (hh) ita quoque eadem prorsus diligentiam harum motionum primordiis occurrendum erit; cum etiam ibi omnis pariter morula summè noxia sit ac periculosa.

Id autem qui præstiterit, is & citius & promptius inimicum prosternet, ac optata tranquillitate potietur; uti nobis sponsor est S. Dorotheus, sic scribens: *qui in principio vim sibi fecerit, atque pugnando perstiterit, multum sanè proficiet, & deinceps pace bona & quiete perfruetur.* (ii) Contrà verò, qui secus egerit, qui primos hos motus inolescere permiserit, parvasque has viperas corde imprudens foverit, is tam parum illæsus evadet, ac ille, qui ignem sinu recondit. O improvide! ait Salomon, *nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant?* (ll) Jam autem quid aliud sunt hæc appetitionum initia, quàm tenues scintillæ, magnum minitantes incendium? & has tu gliscere sinas?

apage

(hh) In Psal. 6. (ii) Serm. 10. (ll) Prov. 6. v. 27.

apage tam immanem vecordiam. Potius quamprimum ac se movere inceperint, mox eas victrici calce prote-
ras, volo, extinguasque.

2. Alterum rebelles appetitus edo-
mandi remedium in eo est positum,
ut occasiones, quibus effervesce con-
sueverunt, vigili oculo provideamus,
ac contra eorundem assultus nos præ-
vio munimine obarmemus. Salubre
hoc consilium suggerit S. Ambrosius:
*cavere debemus, inquiens, ne in pertur-
bationes prius incidamus, quam animos
nostros ratio componat. Exanimat enim
mentem plerumque aut ira, aut dolor, aut
formido; quia improvise percellunt ictu.
Ideo prevenire pulchrum est cogitatione,
ne mens imparata repentinis infestetur
commotionibus.* (mm)

Hujus industriæ efficaciam ipse Se-
neca, solo lumine naturali illustratus,
agnovit, dum ait: *hostium adventus
illos solum prosternere, quos inopinato oc-
cupat. At qui futuro se bello ante bellum*

Pars I.

N

para-

(mm) L. 1. Offic. c. 1.

paraverunt compositi, paratique: primum, qui tumultuosissimus est, ictum fortiter excipiunt. (nn) Tela enim, quæ, dum advolant, observantur, provido corporis flexu facile declinantur. Ne ergo improvisò te feriant, erunt priùs sedulò prospicienda.

3. Modum quod attinet & ordinem, in ipso conflictu tenendum, id cum primis curandum erit, ut pugnam auspicemur à debellanda principaliori affectione fortiori que vitio. Documentum hoc authorem habet Abbatem Serapionem, quem Cassianus sic loquentem inducit: talis latebras sui cordis perlustret, & seligat sibi illam, quam inter reliquas perspexerit diriorum, atque adversùs eam specialius omnia spiritùs arma commoveat: & ita semper, validioribus superatis, celerem de residuis habebit facilem que victoriam; quia & mens triumphorum processu reddetur fortior, & infirmior pugna succedens, promptiorem ei faciet proventum præliorum; ut fieri solet

---

(nn) De consolat, ad Helvi, cap. 5.

solet ab iis, qui coram regibus mundi hujus cum ferocibus congregari bestiis præmiorum contemplatione consueverunt. Hi enim illas feras, quas fortiores robore, vel feritatis rabie diuiores conspexerint, adversus eas primæ congressionis certamen arripiunt; quibus extinctis, dein reliquas, quæ minùs terribiles minùsque vehementes sunt, exitu faciliore prosternunt. Eodem modo etiam vitia semper robustiora primo loco sunt impugnanda; his enim superatis, infirmiora postmodum promptiùs expugnabuntur. (oo)

Alterum, quod huc pertinet, documentum in eo versatur, ut præcipuæ primarii appetitûs seu vitii causæ ac scaturigines investigentur, atque è medio tollantur. Id denuo docet idem Abbas Serapion apud Cassianum, hac similitudine usus: *sicut enim faciliùs cujuslibet arboris noxia latitudo ac proceritas exarescit, si antea radices ejus, quibus innititur, vel nudatæ fuerint, vel*

N 2

succ-

succisa. Et sicut infestantes humores aquarum continuò siccabuntur, cum earum generator fons, ac profluentes venæ solerti industria fuerint obturata; (pp) ita & prævalentes pravi affectus facili negotio domabuntur, si detectas eorum causas ac radices generosa manu sustuleris. Quam ob rem (uti instruere pergit idem auctor) ut acedia vincatur, prius tristitia, unde illa profluit, superanda est; & ut tristitia propellatur, ira, quæ tristitiam parit, prius extrudenda est; & ut extrudatur ira, philargiria, id est, auri & honorum cupido, calcanda est; utpote quorum jactura iracundiæ flammam succendit; & sic de reliquis; subtractis enim causis profluentes inde affectus sua sponte deficient, & extinctione præcedentium residuæ passiones absque labore marcescent. (qq)

Hac ratione funiculus ille triplex, qua demon nos dominantis appetentiæ mancipatos tenet, nempe ignorantia mali, desperatio curæ, & neglectus

---

(pp) Collat. §. cap. 10. (qq) Idem ibidem.

Etus aptiorum remediorum haud difficulter rumpetur. Nosque, agnita rei malitia, spe in DEUM erecti, per subsidia magis idonea dominantem nobis passionem, usurpato hactenus dominio, tandem exuemus, victamque in triumphum ducemus.

